

«Γκιακ»

από τον Δημοσθένη Παπαμάρκο, από τις εκδόσεις Πατάκη

εν είναι να απορείς που ένα βιβλίο σαν το «Γκιακ» του Δημοσθένη Παπαμάρκου κατάφερε όχι μόνο να αποσπάσει το Βραβείο Ακαδημίας Αθηνών αλλά και να κερδίσει τις καρδιές των αναγνωστών με τα συγκλονιστικά διηγήματά του που σε γραπώνουν από την πρώτη κιόλας λέξη και σε μεταφέρουν στο λογοτεχνικό τους σύμπαν.

Οι ιστορίες του Παπαμάρκου δεν είναι εύκολες. Οι πιο πολλές απ' αυτές μιλούν για βία και στάζουν αίμα. Από εκεί και ο τίτλος της συλλογής «Γκιακ», που στα αρβανίτικα σημαίνει «αίμα», δεσμός συγγένειας και φόνος που γίνεται για λόγους αντεκδίκησης. Όπως συμβαίνει και στο πρώτο διήγημα με τίτλο «Ντο τ'α πρες κοτσιδέτε» (θα σου κόψω τις κοτσίδες) που μιλά για την εκδίκηση που παίρνει ένας νεαρός άνδρας για τη δολοφονημένη αδερφή του. «Κάποιος τη βρήκε εκεί που πήγαινε και την είχε χαλάσει. Αυτό είναι σίγουρο. Κι όταν την πίστεψε πεθαμένη, έκοψε και τις κοτσίδες της και τις πέταξε στα σκίνα παραδίπλα. Εκεί τις είχε βρει και ο θείος μου. Ε, λοιπόν, όταν το 'μαθα, πήρα όρκο να τον βρω τον φονιά» αναφέρει ο αφηγητής.

Όλες οι ιστορίες διαδραματίζονται την εποχή της Μικρασιατικής Εκστρατείας. Πρωτοπρόσωπη η αφήγηση σε όλα τα διηγήματα, και μια γλώσσα ρεούσα και σκληρή χωρίς καλολογικά στοιχεία, που κάνει τις ιστορίες ακόμα πιο «ζωντανές», ακόμα πιο σκληρές και συγκλονιστικές. Το αίμα είναι παντού. Τόσο στο μέτωπο όσο και στους τόπους όπου οι ήρωες των διηγημάτων επιστρέφουν έπειτα απ' όσα πέρασαν στον πόλεμο στη Μικρά Ασία. Γιατί οι ήρωες είναι στρατιώτες που πολέμησαν στα άγρια πεδία των μαχών και έρχονται αντιμέτωποι με τους ρόλους που τους επιβάλλουν οι παραδοσιακοί κανόνες και το βίωμα του πολέμου. Οι ιστορίες τους αφηγούνται την απώλεια προσανατολισμού, την αδυναμία τους να συμβιβάσουν τους κώδικες της παράδοσης με τα συναισθήματα και τη συνειδησή τους. Αυτό που τους καθορίζει είναι ό,τι οφείλουν να κάνουν για την τιμή της κοινότητας, σύμφωνα με τον βαρύ νόμο του αίματος στο αυστηρό εθιμικό δίκαιο της κλειστής κοινωνίας τους. Αποσιωπημένα εγκλήματα και τραύματα, καταστροφή και αφανισμός, βιασμοί και δολοφονίες είναι το «ζωντανό» κάδρο των αφηγήσεών τους. Γιατί, ναι, όσοι βρέθηκαν στο μέτωπο γνωρίζουν καλά αυτό που ένας από τους ήρωες των διηγημάτων παραδέχεται: πως «οι χειρότεροι δαίμονοι είναι οι άνθρωποι».